
Копанцева Л.

Полтавський університет економіки і торгівлі

УДК 378.02:54-027.22

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИКЛАДНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ НАВЧАННЯ ХІМІЇ У ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

У статті розглянуто стан методичного забезпечення навчання хімії у вищих закладах освіти, про доцільність використання методичних розробок прикладної спрямованості, значення ґрунтованих фахових розробок для майбутніх товаровознавців-комерсантів.

Ключові слова. *Методичне забезпечення, прикладна спрямованість навчання хімії, зміст методичного забезпечення, професійна діяльність, товаровознавець-комерсант.*

Копанцева Л.

Полтавський університет економіки и торговли

МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРИКЛАДНОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ ХИМИИ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

В статье рассмотрено состояние методического обеспечения обучения химии в высших учебных заведениях, о целесообразности использования методических разработок прикладной направленности, значение основанных профессиональных разработок для будущих товароведов-коммерсантов.

Ключевые слова. *Методическое обеспечение, прикладная направленность обучения химии, содержание методического обеспечения, профессиональная деятельность, товаровед-коммерсант.*

Kopantseva L.

Poltava university of economy and trade

METHODOLOGICAL PROVISION OF APPLIED CHEMISTRY FIELDS OF STUDY IN HIGHER EDUCATION

The paper reviewed the status of methodological support for teaching chemistry in higher education, the appropriateness of teaching materials applied orientation, value-based professional development for future commodity researchers, businessmen.

Key words. *Methodological support, application orientation of teaching chemistry, the contents of methodological support, professional activities, merchandise, merchant.*

Постановка проблеми. Становлення України як самостійної держави, соціально-економічні зміни в суспільстві висувають перед технічною освітою нові завдання з її удосконалення. Необхідність

формування нової генерації висококваліфікованих фахівців у технічній галузі, які здатні на високому рівні розв'язувати складні проблеми господарювання, потребує нових методик навчання, упровадження в навчальний процес досконаліших форм та методів навчання, нових педагогічних технологій.

Аналіз актуальних досліджень. У педагогічних дослідженнях прикладна спрямованість навчання хімії розуміється як змістовий зв'язок курсу з практикою, що сприяє формуванню у студентів умінь, необхідних для розвитку логічного мислення і розв'язування практичних завдань засобами хімії. Під прикладною спрямованістю викладання курсу хімії для товарознавців розуміємо безперервний процес формування у студентів знань і вмінь застосовувати хімічні знання та методи при розв'язанні актуальних проблем товарознавства з метою підготовки до майбутньої діяльності.

Проблема реалізації прикладної спрямованості завжди була і є в полі зору методистів, науковців, авторів підручників. Її теоретичне обґрунтування та шляхи розв'язання здійснені в роботах О.Д.Александрова, О.М.Астряба, Г.П.Бевза, Б.В.Гнеденка, О.С.Дубинчук, Ю.М.Колягіна, В.В.Пікана, З.І.Слепкань, І.Ф.Тесленка, В.В.Фірсова та ін. У дисертаційних дослідженнях обґрунтовано професійно-прикладна спрямованість навчання математики у вищих навчальних закладах (Г.Г.Савіна, С.П.Цецик), фізичної культури (С.В.Артемов, С.А.Махов, Н.Чухланцева); для загальноосвітніх шкіл прикладну спрямованість розглядали з курсу Інформатика (Т.Я.Зеленська), Стереометрія (А.В.Прус) та Хімія (С.С.Антонова, А.М.Лікарчук). Проте практично відсутні дослідження, у яких би розглядалися зміст, форми і методи прикладної спрямованості навчання хімії для майбутніх товарознавців у вищих економічних навчальних закладах.

Метою даної статті є вдосконалення навчального процесу, підвищення якості підготовки фахівців у нових умовах розвитку вищих навчальних закладів, адже вимагають ґрунтовної хімічної підготовки сучасного товарознавця – комерсанта.

Виклад основного матеріалу. Зміна підходів до організації методичної роботи у вишах актуалізована неповною відповідністю теперішнього випускника потребам нових економічних і соціальних відносин, оскільки у молодих фахівців недостатньо розвинені прагнення до самовдосконалення й самореалізації в професії, не сформовані на належному рівні професійні вміння і навички. Тому нові напрями методичної роботи пов'язані з переглядом змісту, форм та методів навчання і орієнтовані на принципово новий компетентнісний рівень професіоналізму випускника вишу, куди неодмінно має входити і його прагнення до професійного саморозвитку.

Сучасне методичне забезпечення має враховувати різні варіанти змісту, форм і методів педагогічної діяльності, що забезпечують досягнення поставленої мети навчання й виховання конкретного студента або групи студентів[1].

Учені зазначають, що цілісний педагогічний процес, розглянутий у динаміці як соціально-педагогічне явище, передбачає зміну не тільки тих, хто навчається, але й тих, хто навчає (тобто зміну в професійному зростанні) [2; 3].

Удосконалення навчального процесу, підвищення якості підготовки фахівців у нових умовах розвитку економічних вищих навчальних закладів вимагають ґрунтовної хімічної підготовки. Сучасного фахівця товарознавця - комерсанта не можна уявити без оволодіння ним знаннями в галузі хімічних процесів та технологій, без уміння аналізувати хімічні явища, узагальнювати закономірності, обґрунтовувати власні міркування, приймати виважені рішення.

Нові вимоги до професійного рівня фахівців комерсанта, зокрема тієї їх частини, спеціальністю яких є товарознавство і комерційна діяльність, зумовлені, насамперед, зростанням асортименту та вимог до якості товарів, що потрапляють на споживчий ринок, поживленням зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств та організацій, створенням і впровадженням у виробництво та соціальну сферу сучасних технологій, у тому числі й інформаційних. Усе це ставить перед фахівцями з даного напрямку проблему отримання додаткових знань, умінь і навичок, які допоможуть їм у вирішенні складних професійних задач, полегшать адаптацію у нових соціальних умовах.

Високий рівень компетентності спеціалістів з товарознавства, що ґрунтується на постійному розвитку та оновленні фахових знань, умінь і навичок та удосконаленні професійно важливих якостей є необхідною передумовою кваліфікованого вирішення ними складних професійних задач, сформованих сучасним суспільним розвитком та фаховою діяльністю. Тому виникає потреба створення моделі професійної компетентності спеціалістів, як відправної точки при формуванні педагогічних засад фахового вдосконалення спеціалістів з даного напрямку. Узагальнюючи думки науковців з приводу трактування даного поняття, під моделлю професійної компетентності спеціаліста будемо розуміти образ “ідеального” фахівця з товарознавства, який здійснює професійні функції не лише відповідно до вимог сучасного суспільства, а й з перспективою на майбутнє.

Вирішення даної проблеми вимагає розробки та впровадження нових підходів, відповідного змісту, організаційних форм і методів розвитку професіоналізму фахівців з товарознавства і комерційної діяльності.

Метою вивчення товарознавства є набуття студентами відповідного комплексу знань про споживчі властивості та асортимент товарів, їх функції у побуті та вимоги споживачів до них, фактори формування асортименту та якості груп товарів у сфері виробництва, методи їх випробування та контролю рівня доброякісності, а також інших знань та навичок, що необхідні для успішної професійної діяльності, пов'язаної з задоволенням потреб споживачів товаром. Звідси випливає, що саме викладачу-хіміку потрібно в першу чергу донести до майбутнього товарознавця, що у формуванні споживчих властивостей товарів значну роль відіграють хімічні характеристики сировини й матеріалів (густина, показник заломлення світла, пружність, границя міцності, електричний опір, в'язкість, теплопровідність та багато ін.), а також те, що хімічні властивості і показники якості товарів визначаються за допомогою різних хімічних методів дослідження, які займають значну частину дисципліни ХМДСМ. Міжпредметний зв'язок цих дисциплін в першу чергу викликає інтерес до навчання, поглиблює набуті знання і вже з перших занять знайомить з майбутньою професією, оскільки при вивченні викладач приділяє увагу саме тим методам хімічного дослідження, за допомогою яких можна вивчити нові властивості товарів.

Методична розробка – це робота, в якій викладається методика викладання предмету в цілому, окремих його розділів або тем. Тематика методичних розробок може бути найрізноманітнішою, що відображає всі сторони організації та вдосконалення навчально-виховного процесу. Методичні розробки повинні бути розроблені на основі загальних положень педагогіки з урахуванням новітніх досягнень науки і передової практики. Особливу цінність представляють методичні розробки, в яких узагальнено колективний досвід. Їх складання вимагає високої кваліфікації її авторів, вміння зіставити і відібрати найбільш важливе[4].

Приведемо приклад послідовності проведення методичного аналізу навчального матеріалу технічних дисциплін: -підбір навчального матеріалу; -структурно-логічний аналіз навчального матеріалу; -методична редукція навчального матеріалу; -визначення складу предметно-пізнавальних дій студентів, -вибір засобів, методів і форм навчання; -конкретизація навчальної та когнітивної цілей; -рефлексія методичної діяльності. Підбір навчального матеріалу. Навчальна інформація (підручники з предметів, навчальні посібники, методичні розробки, технічні описи, інструкції, наукові статті, довідкова література тощо) є найважливішим фактором, що впливає на проведення методичного аналізу. Складність здійснення аналізу змісту навчального матеріалу полягають у наступному.

1. Відсутність підручників з багатьох навчальних дисциплін, які вводяться в нові навчальні плани (технічних ліцеїв та коледжів,

університетів). Це призводить до того, що викладачеві доводиться виокремлювати і структурувати навчальний матеріал з рекомендованих підручників для технікумів і вузів. Відомо, що рівень теоретичного узагальнення і ступінь абстракції висунутого навчального матеріалу в них не відповідають рівню навченості студентів, психологічним і віковим закономірностям засвоєння навчальної інформації. У подібних ситуаціях викладач повинен переробити, трансформувати зміст понять, які вводяться, адаптувати його до пізнавальних можливостей студентів.

2. Недостатня повнота навчальної інформації за окремими темами у рекомендованих підручниках. У такій ситуації діяльність викладача професійного навчання з аналізу навчального матеріалу пов'язана з пошуком цієї інформації в різних технічних документах, журналах, спеціальній літературі та інших джерелах; відбором змісту формованих понять, її переробки і поданням у форму, доступній для засвоєння студентами.

3. Відсутність єдиного підручника для навчальних закладів початкової професійної освіти з цілого ряду спеціальних дисциплін, що ставить викладачів в ситуацію конструювання змісту заняття з трьох-п'яти рекомендованих по програмі підручників. Резюмуючи вищевикладене, можна сказати, що результатом відбору змісту навчального матеріалу з предмету є вибір викладачем конкретного підручника (підручників) чи іншої інформації для представлення навчального матеріалу до заняття.

Висновок. На жаль, існуюча в даний час навчально - методична література з хімії для студентів товарознавчих спеціальностей ВНЗ не задовольняє сучасним вимогам, які вимагаються від хімічної підготовки студентів. У діючих методичних розробках курс хімії викладено традиційно, відсутній зв'язок з майбутньою професійною діяльністю випускників вузів і лише невеликий акцент з точки зору прикладної значимості зроблений на такі розділи як оптичні, електрохімічні та фізико-хімічні методи дослідження.

Аналіз існуючої літератури з хімії для студентів товарознавчих спеціальностей показав, що до теперішнього часу не розроблені методи і форми реалізації прикладної спрямованості викладання курсу хімії в економічному вузі, які задовольняють сучасним вимогам підготовки фахівців для роботи в сфері ринкової діяльності.

Література

1. Козаков, В.А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение: Учеб. Пособие / В.А. Козаков. –К.: Выщ.шк., -1990. -248с.
2. Лозова, В.І. Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник /В.І.Лозова, Г.В.Троцько; Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. -2-ге вид., випр. і доп. –Харків: ОВС, 2002. -400с.

3. Лосева, Н.М. Самореалізація викладача: теоретичний аспект. Монографія /Н.М.Лосева. –Донецьк: ДонНУ, 2004. -387с.

4. Положение об учебно-методическом комплексе дисциплин в государственном образовательном учреждении высшего профессионального образования «Белгородский государственный университет». –Белгород: Бел ГУ, протокол № 10, от 30.06.2006.

Криворучко А.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

УДК 378.22.091.279.7: 54 – 057.874

**ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ФОРМ І МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ
НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ШКОЛЯРІВ У ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ ДО ОЦІНЮВАЛЬНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

У статті розглядаються можливості використання у підготовці майбутніх учителів хімії до оцінювальної діяльності таких форм та методів оцінювання навчальних досягнень школярів як рейтингової, портфоліо, експертного оцінювання, методу проєктів, тестування, ігрових методів та ін.

Ключові слова: *підготовка вчителя, оцінювальна діяльність, оцінювальна компетентність, форми та методи оцінювання*

Криворучко А.

*Полтавский национальный педагогический университет
имени В.Г. Короленко*

**ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СОВРЕМЕННЫХ ФОРМ И МЕТОДОВ
ОЦЕНИВАНИЯ УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ ШКОЛЬНИКОВ В
ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ХИМИИ К
ОЦЕНИВАЮЩЕЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ**

В статье рассматриваются возможности использования в подготовке будущих учителей химии к оценочной деятельности таких форм и методов оценивания знаний школьников как рейтинговой, портфоліо, експертного оценивания, метода проєктов, тестирования, игровых методов и др.

Ключевые слова: *подготовка учителя, оценочная деятельность, оценочная компетентность, формы и методы оценивания*